

9. Мельник Р.С., Бевзенко В.М. Загальне адміністративне право: Навчальний посібник / За заг. ред. Р.С. Мельника. К.: Ваіте, 2014. 376 с.
10. Соболь Є. Аналіз судової практики захисту прав і свобод інвалідів в адміністративному судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 2. С. 155-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_2_31

REFERENCES:

1. Shemshuchenko, Yu. S. (Ed.). (2012). *Large encyclopedic legal dictionary*. Kyiv: Yurydychna dumka [in Ukrainian].
2. Code of Administrative Procedure of Ukraine. (2005, July 06). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 48, 436 [in Ukrainian].
3. Borsuk, N. Ya. (2019). *Organizational and legal support of communal property management in Ukraine*. Extended abstract of doctor's thesis. Kiev [in Ukrainian].
4. Sobol, Ye. Yu. (2013). Legal guarantees for ensuring the social adaptability of persons with disabilities in Ukraine. *Derzhava i pravo. Yurydychni i politychni nauky*, 60, 202-208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2013_60_33 [in Ukrainian].
5. Law of Ukraine On Local Self-Government in Ukraine № 280/97-BP. (1997, May 21). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
6. Law of Ukraine On the Fundamentals of Social Protection of the Disabled in Ukraine № 875-XII. (1991, March 21). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 21, 252 [in Ukrainian].
7. Decision of the Kirovohrad District Administrative Court in case № 340/939/19. (2019, July 12). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82992587> [in Ukrainian].
8. Deterbeck, S. *Allgemeines Verwaltungsrecht mit Verwaltungsprozessrecht* / S. Deterbeck. 4. Auflage. – Verlag C.H. Beck, München, 2006; Franz-Joseph Peine *Allgemeines Verwaltungsrecht* / von Fran-Joseph Peine. – 5. neubearb. Aufl. – Heidelberg: Müller 2000; Maurer N. *Allgemeines Verwaltungsrecht*. Verlag C.H. Beck, München, 2004 [in German].
9. Melnyk, R.S., Bevzenko, V.M. (2014). *General Administrative Law: Textbook*. Melnyk R.S. (Ed.). Kyiv: Vaite [in Ukrainian].
10. Sobol, Ye. (2017). Analysis of judicial practice of protection of rights and freedoms of disabled people in administrative proceedings. *Pidpryemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, 2, 155-158. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_2_31 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.10.2019

УДК 351.74

Аброськин В.В.,

кандидат юридичних наук,

ректор Одеського державного університету внутрішніх справ

**ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ**

У роботі досліджено особливості закладів вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України як суб'єктів реалізації освітньої функції держави. Увагу статті сконцентровано на понятті адміністративно-правового статусу закладів вищої освіти МВС та аналізі структури цього поняття. Досліджено особливості правового статусу та адміністративно-правового статусу як теоретичної категорії юридичної науки. Проведено теоретико-правовий аналіз нормативно-правової бази, наукової літератури та поглядів вчених стосовно зазначеної проблематики. Сформульовано власне визначення правового статусу закладів вищої освіти МВС України як суб'єктів реалізації освітньої функції держави. Запропоновано розуміти адміністративно-правовий статус закладів вищої освіти МВС України як стан державної юридичної особи, набутий із додержанням норм законодавства, що забезпечує певний об'єм прав, обов'язків та відповідальності спрямованих на забезпечення освітньої, наукової, науково-технічної, методичної, організаційної та інших видів діяльності на певних рівнях вищої освіти у відносинах з органами державної влади й управління, здобутий з метою забезпечення процесу підготовки фахівців для потреб системи МВС України. На основі сформульованого в ході дослідження визначення адміністративно-правового статусу ЗВО МВС України зроблено обґрунтований вибір на користь блокової трикомпонентної структури адміністративно-правового статусу (блоки: цільовий, структурно-організаційний та компетенційний). Автором статті встановлено, що цільовий блок характеризується активним рухом в напрямку євро- та євроатлантичної інтеграції, що підвищує цінність злагодження призначень МОН (реалізація освітньої функції держави) та МВС (забезпечення громадського порядку та безпеки), які реалізуються в діяльності ЗВО МВС; структурно-організаційний блок має особливу дворівневу підпорядкованість закладів вищої освіти МВС та МОН; компетенційний блок – характеризується змінами в нормативно правовій базі, яка регулює діяльність ЗВО МВС.

У статті з'ясовано місце закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання в системі суб'єктів надання освітніх послуг, визначено притаманні їм особливості та виокремлено їхні ключові ознаки. Автором зроблено висновки щодо

сучасного адміністративно-правового стану статусу закладів вищої освіти МВС України.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, заклади вищої освіти, ЗВО, специфічні умови навчання, Міністерство внутрішніх справ України, МВС.

Abroskin V. THE CONCEPT AND STRUCTURE OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE AS SUBJECTS OF REALIZATION OF EDUCATIONAL FUNCTION OF THE STATE

The peculiarities of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as subjects of realization of educational function of the state are investigated in the work. The article focuses on the concept of administrative and legal status of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs and the analysis of the structure of this concept. The features of legal status and administrative-legal status as a theoretical category of legal science are investigated. Theoretical and legal analysis of the legal framework, the scientific literature and the views of scientists in relation to these issues has been carried out. The own definition of the legal status of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as subjects of realization of educational function of the state is formulated. It is suggested to understand the administrative and legal status of the institutions of higher education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine as a state legal entity, acquired with observance of the norms of the legislation, which provides a certain amount of rights, duties and responsibilities aimed at providing educational, scientific, scientific, technical, methodological, organizational and other activities at certain levels of higher education in relations with public authorities and management, obtained in order to ensure the process of training specialists for the needs of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. On the basis of the formulated in the course of the study the definition of the administrative and legal status of the Defense Ministry of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, a reasonable choice was made in favor of a block of three-component structure of the administrative-legal status (blocks: target, structural, organizational and competence). The author of the article found that the target bloc is characterized by active movement towards Euro- and Euro-Atlantic integration, which increases the value of harmonization of MES appointments (realization of the educational function of the state) and the Ministry of Internal Affairs (ensuring public order and security), which are implemented in the activities of the Ministry of Internal Affairs; structural and organizational unit has a special two-level subordination of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs and MES; competence block - characterized by changes in the legal framework governing the activity of the MIA.

The article identifies the place of higher education institutions with specific conditions of education in the system of entities providing educational services, identifies the peculiarities of them and identifies their key features. The author draws conclusions about the current administrative and legal status of the higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

Key words: administrative-legal status, institutions of higher education, HEI, specific conditions of education, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Ministry of Internal Affairs.

Постановка проблеми. Інтегрування національної системи освіти в європейський і світовий освітній простір є стратегічним напрямком розвитку сфери освіти України, що був визначений нашою державою ще у 2013 році [1, розділ III]. Виконання цього завдання потребує суттєвого структурного перетворення механізмів державного управління у напрямку освіти, кардинального переосмислення основних принципів та існуючих форм організації освітньої роботи, а також правового забезпечення діяльності закладів вищої освіти.

В свою чергу, спрямування на розвиток відомчої системи освіти та підготовки кадрів (яка відповідає професійним потребам персоналу органів системи Міністерства внутрішніх справ України і сприяє формуванню його загальних цінностей) закріплене серед основних пріоритетів розбудови у чинній Стратегії розвитку органів системи МВС [2].

Слід зазначити, що основою мережі навчальних закладів у МВС є вищі навчальні заклади із специфічними умовами навчання, що належать до сфери управління МВС та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ (ЦОВВ) [3].

МВС України бере активну участь у втіленні відповідних змін. Зокрема Міністерством підготовлена та реалізована Концепція реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України. Проте, як свідчать поточні звіти відповідних державних органів [4], нормативно-правова база, якою регулюються питання освіти в органах внутрішніх справ, й досі доопрацьовується. Зокрема перегляду потребують чинні Положення: «Про вищі навчальні заклади МВС» [5], «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах МВС» [6] тощо.

Реформування у сфері вищої освіти залишається актуальним завданням та потребує чіткого визначення поняття адміністративно-правового статусу закладів вищої освіти МВС України і дослідження їх ролі у якості суб'єктів реалізації освітньої функції держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Свою увагу дослідженням правових питань у сфері освіти, зокрема регулюванню діяльності закладів вищої освіти (ЗВО) зі специфічними умовами навчання, приділили багато провідних науковців. Особливості адміністративно-правового статусу ЗВО були предметом наукових праць таких учених, як: В. Авер'янов, О. Андрійко, В. Астахов, О. Бандурка, С. Барабанова, О. Безпалова, Ю. Битяк, А. Бондаренко, В. Волкова, Н. Губерська, Б. Деревянко, О. Джафарова, С. Дубровіна, Т. Кагановська, Р. Калюжний, М. Каплюк, Т. Коломоєць, В. Колпаков, А. Комзюк, О. Кузьменко, М. Курко, М. Легенький, І. Литвин, С. Мандрика, Р. Мельник, О. Миколенко, Т. Мінка, О. Музичук, Є. Огаренко, В. Олефір, В. Пальчикова, О. Рябченко, О. Сезонова, А. Селіванов, М. Тищенко, О. Харитонова, Ю. Фролов, С. Шатрава, Ю. Шемшученко, Х. Ярмакі, та багато інших.

Не дивлячись на великий об'єм наукових напрацювань, суб'єкти реалізації освітньої функції держави за останні роки зазнали змін, а нормативно правова база була переглянута, доповнена та реформована. Це дозволяє

стверджувати, що поняття і структура адміністративно-правового статусу закладів вищої освіти МВС України наразі недостатньо освітлені у сучасній науковій літературі.

Актуальності даному дослідженню додає також факт досягнення певної межі кількісних та якісних змін у реформуванні сфери освіти. Так, Національна стратегія розвитку освіти в Україні розрахована на період до 2021 року [1], до 2020 року розрахована Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ [2]. Усі пункти Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України, за винятком трьох, передбачали виконання до 2019 року [7]. Все це свідчить про необхідність підведення певних підсумків для переосмислення досягнутого та подальшого спрямування розбудови системи вищої освіти зокрема у МВС, чим в свою чергу обумовлюється новизна даної статті.

Необхідно наголосити, що зміст та структура адміністративно-правового статусу окремого органу мають вирішальне значення для розв'язання проблем вдосконалення організації його діяльності.

Беручи до уваги усе вищезазначене, у цій науковій роботі, на сучасному етапі реформування сфери освіти, ставимо собі за мету розкриття змісту поняття адміністративно-правового статусу закладів вищої освіти МВС України.

Що у свою чергу потребує виконання наступних завдань: провести аналіз терміну «правовий статус»; сформулювати авторське визначення адміністративно-правового статусу закладів вищої освіти МВС України; виокремити структурні елементи зазначеного статусу; здійснити аналіз їх особливостей у відношенні ЗВО МВС України як суб'єктів реалізації освітньої функції держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відразу ж зазначимо, що наразі в юридичній науці немає єдиного загальноприйнятого визначення поняття «адміністративно-правового статусу». Тому, дослідження варто розпочати із розгляду терміну «правовий статус», зміст якого є більш широким та базовим по відношенню до статусу адміністративно-правового.

В свою чергу поняття «правовий статус» складається з двох частин. Перше стосується визначення «права», яке у правничій літературі традиційно розглядається: або як сукупність можливостей, якими наділений суб'єкт суспільних відносин; або як сукупність юридичних норм, із допомогою яких регулюються суспільні відносини. Оскільки майже усі підходи до визначення «права» так чи інакше містять ці складові, то ми вважаємо прийнятним також спиратися на них у цьому дослідженні.

Друга ж частина поняття визначена менш чітко та стосується роз'яснення слова «статус». Словники надають таку інформацію щодо нього: перші згадування про юридичний статус зустрічаються в працях давньоримських вчених, а в перекладі з латини «status» означає положення (становище), тобто стан в будь-якій ієрархії, структурі, системі [8, с. 238]; [9, с. 307]. У такому самому значенні термін застосовується й в чинному законодавстві України. При чому, на початку визначення терміну «статус» констатується його сутність, як певного стану (рівня) суб'єкту або процесу. А у наступній частині терміну визначається про який саме суб'єкт або процес ідеться [10].

Поєднання розглянутих нами складових «право» та «статус» становить самостійну категорію. Завдяки «правовому статусу» в суспільстві реалізуються можливості, що дозволяють суб'єктам права виконувати свої соціальні функції.

Великий юридичний словник визначає «правовий статус» як установлене нормами права становище його суб'єктів, сукупність їх прав та обов'язків [11, с. 587]. Ю. Шемшученко і Н. Пархоменко, визначають правовий статус як сукупність прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб. При цьому акцентуючи увагу на тому, що правовий статус юридичних осіб визначається через їх компетенцію, тобто права і обов'язки цих осіб, зафіксовані в чинному законодавстві [12, с. 44–45].

Як вказує А. Куліш, питання правового статусу державних органів в юридичній літературі донедавна зводилося, головним чином, до визначення їх компетенції та встановленого законодавством кола прав і обов'язків [13, с. 86]. Проте, такий підхід не розкриває повністю зміст поняття правового статусу державних органів. О. Бандурка відмічає, що таке визначення є досить вузьким, воно не охоплює значної частини питань організації і діяльності державних органів, які визначають їх правовий стан або статус [14, с. 125]. Ми поділяємо ці погляди і вважаємо компетенцію важливою але не єдиною складовою правового статусу юридичної особи.

Між категоріями «правовий статус» та «правове положення (становище)» деякі науковці знаходять відмінності. Так, В. Білоус, правовий статус розглядає як стабільний правовий стан суб'єкта, а правове становище характеризує як динамічний розвиток сукупності прав і обов'язків особи, що зумовлено її вступом до тих чи інших правовідносин [15, с. 124]. Проте, на думку О. Музичука такий висновок є дискусійним оскільки по-перше, як правовий статус, так і правове становище можуть бути одночасно статичними та динамічними категоріями; по-друге, визначити яка з них ширша категорія, а яка вужча (досить) складно, оскільки переважна більшість науковців ... вважає їх синонімами [16, с. 317-318].

Проте, з викладеного випливає така важлива властивість правового статусу, як його реалізація у відповідних правових відносинах. Беручи до уваги, що категорія «правового статусу» є базовою для різних сфер суспільного життя і діяльності, необхідно відмітити, що поняття правового статусу активно використовується у різних науках, галузях, сферах. Наприклад: філософії, економіці, соціології, політології, юриспруденції. В рамках останньої можна навести приклади правових статусів у різних галузях права: конституційно-правовий, соціально-правовий, міжнародно-правовий, кримінально-процесуальний, інші види статусів, серед яких звісно ж і адміністративно-правовий статус. Оскільки поняття правового статусу є широким та комплексним, то

доцільним видається розкривати його структуру в контексті більш вузької окремої галузі, яка може мати свої особливості.

В. Авер'янов, аналізуючи особливості поняття адміністративно-правового статусу, зазначав, що низка авторів розглядають правовий статус суб'єктів права через їх правосуб'єктивність, тобто включають у правовий статус призначення органів, їх завдання, функції, компетенцію і повноваження, форми, методи та цілі діяльності [17, с. 13-21]. В. Авер'янов наполягав на тому, що треба розрізняти правовий статус у широкому розумінні та правовий статус у вузькому розумінні (співвідношення цілого та частини) [18, с. 156-162]. Таким чином, компетенція (права і обов'язки) є головною складовою змісту правового статусу кожного органу, яка доповнюється такими важливими елементами, як: завдання, функції, характер взаємозв'язків з іншими органами (як по «вертикалі», так і по «горизонталі»), місце в ієрархічній структурі органів виконавчої влади, порядок вирішення установчих і кадрових питань тощо [18, с. 247].

В свою чергу Є. Додіна, визначала адміністративно-правовий статус як правове положення у відносинах із суб'єктами виконавчої влади, врегульоване нормами державного і адміністративного права [19, с. 54].

Проаналізувавши наведені визначення виникає необхідність довести, що заклади вищої освіти МВС України є учасниками адміністративно-правових відносин. Оскільки лише у такому випадку можна вести розмову про адміністративно-правовий статус цих закладів.

На офіційному сайті МВС України розміщена інформація про ЗВО, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ [20], а саме:

- 7 ЗВО, які підпорядковані міністерству та здійснюють підготовку фахівців для МВС, Національної поліції України та Державної міграційної служби України;
- 4 ЗВО, підпорядковані центральним органам виконавчої влади (ЦОВВ), що входять до системи МВС України та здійснюють підготовку фахівців для Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної гвардії України.

Окрім того у складі цих ЗВО можуть створюватися та діють академії, інститути, коледжі, ліцеї, факультети, відділення, філії, центри, навчально-практичні комплекси тощо.

Особливістю ЗВО із специфічними умовами навчання є те, що вони мають виключно державну форми власності, та здійснюють підготовку фахівців для потреб державних органів згідно вичерпного переліку таких органів закріпленому у законодавстві [21, ст. 1].

Водночас з тим, як і для будь-яких закладів вищої освіти, основні засади правового, організаційного та фінансового функціонування цих ЗВО врегульовані Законом України «Про вищу освіту» [21]. Згідно законодавства управління у сфері вищої освіти здійснюється зокрема Кабінетом Міністрів України та центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки, яким є Міністерство освіти і науки України (МОН).

Виходячи із зазначеного, очевидним є, що ЗВО можуть розглядатись одночасно і у якості суб'єкту (відносно власного складу та підпорядкованих структурних органів), і як об'єкт державного управління.

С. Мандрик зазначає, що адміністративно-правові відносини у діяльності вищих навчальних закладів можуть виникати як під час їх зовнішньої, так і під час внутрішньоорганізаційної діяльності [22, с. 7].

Таким чином ЗВО МВС України, виступаючи суб'єктами реалізації освітньої функції держави, вступають у відповідні адміністративно-правові відносини, а відтак мають власний адміністративно-правовий статус, основою якого є їх адміністративна правосуб'єктність та правоздатність.

Досліджуючи поняття адміністративно-правового статусу закладу вищої освіти слід звернути увагу на такі визначення.

О. Червякова визначає адміністративно-правовий статус ЗВО як модель, що створена системою взаємопов'язаних правових розпоряджень і характеризує стан установи в суспільстві щодо держави, її органів, інших осіб [23, с. 25].

Є. Огаренко адміністративно-правовий статус ЗВО розглядає як відповідний комплекс прав, обов'язків і гарантій їх реалізації, установлений нормами адміністративного права, який здійснюється у взаємовідносинах з органами державної влади й залежить від типу, цілей і завдань вищих навчальних закладів, їх організаційно-правової форми, наявності ліцензій і державної акредитації [24, с. 10-11].

Узагальнюючи зібрані дані, пропонуємо розглядати адміністративно-правовий статус закладів вищої освіти МВС України, як стан державної юридичної особи, набутий із додержанням норм законодавства, що забезпечує певний об'єм прав, обов'язків та відповідальності спрямованих на забезпечення освітньої, наукової, науково-технічної, методичної, організаційної та інших видів діяльності на певних рівнях вищої освіти у відносинах з органами державної влади й управління, здобутий з метою забезпечення процесу підготовки фахівців для потреб системи МВС України.

Використаємо це визначення для підбору моделі структури адміністративно-правового статусу ЗВО МВС із різноманіття моделей представлених в правовій науковій літературі.

Як зазначає Ю. Фролов, досить поширеним способом визначення й характеристики правового статусу колективних суб'єктів права в сучасній адміністративно-правовій науці є об'єднання його елементів у певні групи (блоки) [25, с. 143]. Сам науковець виділяє такі структурні елементи: цілі, завдання й функції вищих навчальних закладів; - компетенція вищих навчальних закладів; - порядок створення, реорганізації та ліквідації вищих навчальних закладів; - юридична відповідальність вищих навчальних закладів [25, с. 144].

Н. Лебідь пропонує структуру з чотирьох елементів: цільовий блок; компетенція; організаційний блок; відповідальність. У цільовий блок включено такі категорії, як «мета», «завдання», «функції» [26, с. 39-40].

Схожі структури виділяє Л. Анохіна: цільовий блок, організаційний блок, функціональний блок (функції і повноваження суб'єкта) та юридична відповідальність [27, с. 9-10].

П'ять груп структурних елементів нараховує А. Крамник: загальний, організаційний, структурний, процедурний і компетенційний [28, с. 225].

А. Подоляка виділяє три блоки адміністративно-правового статусу: компетенція, правозастосування, юридична відповідальність [29, с. 44].

О. Безпалова та Д. Горбач відмічають, що у відношенні правоохоронних органів, фахівці доходять практично ідентичних висновків про складові їх правового та адміністративно-правового статусу. І пропонують використовувати цільовий, організаційний та компетенційний структурні блоки [30, с. 7;11].

Виходячи із сформованого нами вище визначення адміністративно-правового статусу ЗВО МВС України та приймаючи до уваги правоохоронну сутність діяльності МВС України, ми також віддаємо перевагу трикомпонентній структурі адміністративно-правового статусу (блоки: цільовий, структурно-організаційний та компетенційний).

Проте розпочнемо аналіз структури не зі змісту призначення ЗВО, а із другого компоненту структури – організаційних особливостей. Такий підхід обумовлений тим, що ЗВО МВС представляють з себе не окремих державний орган, а систему закладів, мета та завдання якої значним чином залежать від побудови цієї системи та міністерств, які здійснюють управління зазначеними закладами.

Отже, структурно-організаційний блок статусу, як і зазначено у його назві, включає в себе два елементи. По-перше, саму структуру організаційних підпорядкувань та розподілу функціональних повноважень. По-друге, нормативний порядок щодо створення, реорганізації, ліквідації, а також реалізації процедур внутрішньої / зовнішньої роботи.

Заклади вищої освіти МВС України є навчальними закладами із специфічними умовами навчання, які здійснюють освітню діяльність згідно з виданими ліцензіями на її провадження. ЗВО МВС утворюються Кабінетом міністрів України.

Керування ЗВО здійснюється через Міністерство внутрішніх справ України та центральні органи виконавчої влади. Державний нагляд (контроль) за дотриманням закладами вищої освіти МВС провадить Міністерство освіти і науки України шляхом здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю навчальних закладів. Для ЗВО також передбачений громадський контроль, який є правом суспільства.

ЗВО МВС представляють з себе окремі юридичні особи. Структура закладів, статус і функції його структурних підрозділів визначаються Статутами ЗВО. Структурні підрозділи утворюються рішенням вченої ради закладу вищої освіти, їх основними видами є факультети, кафедри, бібліотеки тощо. Безпосереднє управління діяльністю ЗВО здійснює його керівник. ЗВО утворюють у своєму складі колегіальні органи управління - Вчені ради, до функцій яких входить визначення стратегії і перспективних напрямків розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності та інші функції. З метою сприяння розв'язанню перспективних завдань розвитку ЗВО, за рішенням засновника закладу створюються Наглядові ради, до їх функцій входить нагляд за управлінням майном закладу вищої освіти, додержанням мети його створення тощо. Для вирішення поточних питань діяльності закладів утворюються робочі та дорадчі органи – ректорат, деканати, приймальна комісія, адміністративна рада. Також у ЗВО МВС існують органи громадського самоврядування, вищим колегіальним органом яких є загальні збори (конференція) трудового колективу.

Підводячи підсумок слід зазначити, що найбільш суттєво на структурно-організаційному блоці характеристик адміністративно-правового статусу ЗВО МВС відбилися зміни пов'язані з реформуванням системи МВС України, створенням Національної поліції України у 2015 році (НПУ) та стрибкоподібним ростом потреб у підготовці фахівців для комплектування штатів НПУ.

Іншою особливістю притаманною ЗВО МВС України є так звана дворівнева систем їх підпорядкування, яка обумовлена наявністю відразу декількох державних суб'єктів (МОН та МВС) наділених функцією контролю та управління. Значення цієї особливості в умовах реформування підвищилась, оскільки виконання реформ та взаємодія потребують більш злагоджених дій на всіх структурних рівнях.

Перейдемо до аналізу цільового блоку, до якого відносяться розгляд призначення (основної мети), завдань та функцій ЗВО МВС України. Після розгляду особливостей структурного блоку, видається цілком зрозумілим, що заклади вищої освіти МВС України мають поєднувати в своїй діяльності цілі з реалізації освітньої функції держави (властиві МОН) із спрямованістю на забезпечення громадського порядку та безпеки (які є призначенням системи МВС).

Важливою особливістю, яка у час реформування сфери освіти, під впливом процесів євроатлантичної інтеграції та євроінтеграційних змін, знаходить своє відображення в завданнях та функціях ЗВО, є запровадження трирівневої моделі підготовки кадрів та приведення змісту й структури професійної підготовки в галузі вищої освіти у відповідність до потреб практики МВС.

Наступний блок адміністративно-правового статусу ЗВО МВС – компетенційний. Він напряму пов'язаний із змінами в законодавстві. Зокрема із Законом України «Про вищу освіту». Оскільки саме на цьому рівні змінюються права та обов'язки ЗВО. Наприклад, зміни щодо статусів «національний», «дослідницький», впровадження нових особливостей фінансування ЗВО тощо. У той же час, разом із досить активними змінами в

законодавстві частина нормативних документів (про які йшлося вище) залишається застарілими та потребують змін.

Висновки. Проведене дослідження, з опорою на опрацьовані дані, дозволяє зробити певні узагальнення та визначення:

1. Заклади вищої освіти Міністерства внутрішніх справ України є суб'єктами реалізації освітньої функції держави. Під час виконання цієї функції вони беруть участь у відповідних адміністративно-правових відносинах. Таким чином доведено, що ЗВО МВС мають власний адміністративно-правовий статус.

2. Адміністративно-правовий статус ЗВО МВС України можна визначити як стан державної юридичної особи, набутий із додержанням норм законодавства, що забезпечує певний об'єм прав, обов'язків та відповідальності спрямованих на забезпечення освітньої, наукової, науково-технічної, методичної, організаційної та інших видів діяльності на певних рівнях вищої освіти у відносинах з органами державної влади й управління, здобутий з метою забезпечення процесу підготовки фахівців для потреб системи МВС України.

3. Наразі в науці не існує загальноприйнятої структури адміністративно-правового статусу. Проте, сформульоване в ході дослідження визначення адміністративно-правового статусу ЗВО МВС України дозволяє зробити обґрунтований вибір на користь блокової трикомпонентної структури адміністративно-правового статусу (блоки: цільовий, структурно-організаційний та компетенційний).

4. Обрана нами структура адміністративно-правового статусу була успішно застосована під час аналізу елементів статусу ЗВО МВС України та підтвердила доцільність свого використання для аналізу сучасного стану адміністративно-правового статусу закладів вищої освіти МВС.

5. Сучасний стан адміністративно-правового статусу ЗВО МВС України характеризується наступними особливостями:

- Цільовий блок – характеризується активним рухом в напрямку євро- та євроатлантичної інтеграції, що підвищує цінність злагодження призначень МОН (реалізація освітньої функції держави) та МВС (забезпечення громадського порядку та безпеки), які реалізуються в діяльності ЗВО МВС;

- Структурно-організаційний блок – має особливу дворівневу підпорядкованість закладів вищої освіти МВС та МОН. При чому реформа першого з них активно вплинула на структуру відомчої вищої освіти, а зміни останньої в підходах та процедурах вищої освіти відобразились в організації роботи відомчих ЗВО;

- Компетенційний блок – характеризується змінами в нормативно правовій базі, яка регулює діяльність ЗВО МВС. Та свідчить про процес активного реформування системи вищої освіти і необхідність доопрацювання підзаконних нормативних актів для приведення їх у відповідність із загальним змінами системи вищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013).

2. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 р. № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-p>.

3. Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 25.11.2016 р. № 1252. Дата оновлення від: 28.02.2017. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0AMQ2E07D1>.

4. Про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, виділених міністерству внутрішніх справ України на підготовку кадрів вищими навчальними закладами із специфічними умовами навчання : Звіт Рахункової палати затверджений Рішенням від 25.06.2019 р. № 14-2. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2019/14-2_2019/Zvit_14_2_2019.pdf.

5. Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади МВС : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.02.2008 р. № 62. Редакція від 30.04.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-08>.

6. Про затвердження Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах МВС України : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.02.2008 р. № 69. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/119178__119178.

7. Про затвердження Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування освіти у МВС : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 08.06.2017 р. № 482. URL: <http://consultant.parus.ua/?doc=0APFH9686A>.

8. Большой юридический словарь / авт.- сост. : Додонов В.Н. и др. ; под ред. А.Я. Сухарева и др. М. : Инфра-М, 1998. 547 с.

9. Социологический энциклопедический словарь / ред.-координатор Г.В. Осипов. М. : Инфра-М Норма, 1998. 488 с.

10. Законодавство України, Термін «Статус». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/28709>.

11. Большой юридический словарь / под ред. А.Я. Сухарева, В.Е. Крутских. 2-е изд., перераб. и доп. М. : ИНФРА-М, 2003. 704 с.

12. Юридична енциклопедія : в 6 т. / під ред. Шемшученко Ю.С., Н.М. Пархоменко та ін. К. : Укр. енцикл., 2003. Т. 5 : Правовий статус, 2003. 736 с.

13. Куліш А.М. Організаційно-правові засади функціонування правоохоронної системи України : монографія : в 2 ч. Ч. 1 / А.М. Куліш. Суми : Вид. Сум. держ. ун-ту, 2007. 220 с.
14. Бандурка О.О. Управління державною податковою службою в Україні : монографія / О.О. Бандурка. Х. : Вид. НУВС, 2005. 326 с.
15. Білоус В.Т. Координація управління правоохоронними органами України по боротьбі з економічною злочинністю (адміністративно-правовий аспект) : дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Ірпінь, 2004. 444 с.
16. Музичук О.М. Уточнення сутності категорії «правовий статус» суб'єкта адміністративно-правових відносин та його елементного складу. *Форум права*. 2008, № 1. С. 316-321. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=FP_index.htm_2008_1_47.
17. Авер'янов В.Б. Виконавча влада : конституційні засади і шляхи реформування / В.Б. Авер'янов, О.Д. Крупная. Х. : Право, 1998. С. 13-21.
18. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. К. : Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.
19. Додіна Є.Є. Адміністративно-правовий статус громадських організацій в Україні: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.07. О., 2002. 174 с.
20. Міністерство внутрішніх справ України (офіційний сайт), сторінка «Вищі навчальні заклади». URL: <https://mvs.gov.ua/ua/institution>.
21. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37-38. Ст. 2004.
22. Мандрик С.І. Поняття та види адміністративно-правових відносин, які виникають під час діяльності вищих навчальних закладів МВС України. *Вісник Харківськ. нац. ун-ту внутр. справ*. 2009. № 4 (47). С. 195-202. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=VKhnuvs_2009_4_28.
23. Червякова О.В. Організаційно-правові аспекти управління вищим навчальним закладом МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Х., 2002. 208 с.
24. Огаренко Є.А. Адміністративно-правове регулювання діяльності вищих навчальних закладів в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Запоріжжя, 2010. 23 с.
25. Фролов Ю.М. Сутність і структура адміністративно-правового статусу вищих навчальних закладів. *Порівняльно аналітичне право*. 2014. № 7/2014. С. 142-144. URL: http://www.pap.in.ua/7_2014/41.pdf.
26. Лебідь Н.В. Адміністративно-правовий статус державних інспекцій в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2004. 202 с.
27. Анохіна Л.С. Суб'єкти адміністративної юрисдикції в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. Х., 2001. 19 с.
28. Крамник А.Н. Курс адміністративного права Республіки Беларусь : для студентів юрид. вузів / А.Н. Крамник. Мн. : ООО «Тесей», 2002. 606 с.
29. Подоляка А.М. Адміністративно-правовий статус Державної автомобільної інспекції МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Х., 2004. 204 с.
30. Безпалова О.І., Горбач Д.О. Поняття та структура адміністративно-правового статусу Національної гвардії України. *Форум права*. 2017. № 5. С. 31–38. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2017_5_5.pdf.

REFERENCES:

1. *On the National Strategy for the Development of Education in Ukraine until 2021* (2013). Presidential Decree № 344/2013 from 25th June 2013. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> [in Ukrainian].
2. *On Approval of the Strategy of Development of the Bodies of the Ministry of the Interior System for the Period up to 2020* (2017). Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1023-p from 15th November 2017. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-p> [in Ukrainian].
3. *On approval of the Concept of education reform in the Ministry of Internal Affairs of Ukraine* (2016). Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine № 1252 from 25 November 2016. Retrieved from: <http://consultant.parus.ua/?doc=0AMQ2E07D1> [in Ukrainian].
4. *On the results of the audit of the effectiveness of the use of budgetary funds allocated to the Ministry of Internal Affairs of Ukraine for training of higher education institutions with specific conditions of study*. (2019). Report of the Accounting Chamber approved by the Decision № 14-2 from 25 June 2019. Retrieved from: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2019/14-2_2019/Zvit_14_2_2019.pdf [in Ukrainian].
5. *On Approval of the Regulations on Higher Education Institutions of the Ministry of Internal Affairs*. (2008). Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine № 62 from 14th February 2008. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0193-08> [in Ukrainian].
6. *On Approval of the Regulation on the Organization of the Educational Process in Higher Educational Institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. (2008). Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

№ 69 from 14th February 2008. Retrieved from: https://zakononline.com.ua/documents/show/119178___119178 [in Ukrainian].

7. *On Approval of the Action Plan for the Implementation of the Concept of Education Reform in the Ministry of Internal Affairs*. (2017). Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine № 482 from 8th June 2017. retrieved from: <http://consultant.parus.ua/?doc=0APFH9686A> [in Ukrainian].

8. Dodonov, B. N. et al. (1998). *Great Law Dictionary*. Sukharev, A. Ya. (Ed.). Moscow: Infra-M [in Russian].

9. Osipov, G.V. (Ed). (1998). *Sociological Encyclopedic Dictionary*. Moscow: Infra-M [in Russian].

10. Legislation of Ukraine. Termin "Status". Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/term/28709> [in Ukrainian].

11. Sukharev, A.Ya. & Krutskikh, V.E. (2003). *Great Law Dictionary*. Moscow: Infra-M [in Russian].

12. Shemshuchenko, Y. S., Parkhomenko, N. M. et al. (2003). *Legal Encyclopedia. Legal status*. (Vol. 5). Kyiv: Ukrainian encyclopedia [in Ukrainian].

13. Kulish, A.M. (2007). *Organizational and legal bases of functioning of the law enforcement system of Ukraine: monograph*. (Vol. 1). Sumy: Publishing house of Sumy State University [in Ukrainian].

14. Bandurka, O. O. (2005). *Management of the State Tax Service in Ukraine: a monograph*. Kharkiv: KhNUVS Publishing House [in Ukrainian].

15. Bilous, V.T. (2004). *Coordination of management of law enforcement agencies of Ukraine on fight against economic crime (administrative-legal aspect)*. Doctor's thesis. Irpin [in Ukrainian].

16. Muzychuk, O. M. (2008). Clarification of the essence of the category "legal status" of the subject of administrative-legal relations and its elemental composition. *Forum of Law*, 1, 316-321. Retrieved from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=FP_index.htm_2008_1_47 [in Ukrainian].

17. Averyanov, V. B. (1998). *The Executive Power: Constitutional Foundations and Ways of Reform*. Kharkiv: Law [in Ukrainian].

18. Averyanov, V. B. (Ed). (2002). *The Executive Power and Administrative Law*. Kyiv: Publishing House «In-Yure» [in Ukrainian].

19. Dodina, E.E. (2002). *Administrative and legal status of public organizations in Ukraine*. Candidate's thesis. Odessa: Nat. Univ. «Odessa Law Academy» [in Ukrainian].

20. *Official website of Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. Page «Higher education institutions». Retrieved from: <https://mvs.gov.ua/ua/institution> [in Ukrainian].

21. Law of Ukraine on higher education № 1556-VII. (2014, July 01). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 37-38 [in Ukrainian].

22. Mandrick, S.I. (2009). Concepts and types of administrative and legal relations that arise during the activity of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu vnutrishnikh sprav*, 4 (47), 195-202. Retrieved from: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=VKhnuvs_2009_4_28 [in Ukrainian].

23. Chervyakova, O. V. (2002). *Organizational and Legal Aspects of Management of the Higher Educational Institution of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. Candidate's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

24. Ogarenko, E. A. (2010). *Administrative and legal regulation of the activity of higher education institutions in Ukraine*. Extended abstract of candidate's thesis. Zaporizhzhia [in Ukrainian].

25. Frolov, Yu. M. (2014). The essence and structure of the administrative and legal status of higher education institutions. *Porivnyalno-analitychne pravo*, 7, 142-144. Retrieved from: http://www.pap.in.ua/7_2014/41.pdf [in Ukrainian].

26. Lebid, N. V. (2004). *Administrative and legal status of state inspections in Ukraine*. Candidate's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

27. Anokhina, L.S. (2001). *Subjects of administrative jurisdiction in Ukraine*. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

28. Kramnik, A. N. (2002). *Course of Administrative Law of the Republic of Belarus: for students high schools*. Minsk: Theseus LLC [in Russian].

29. Podolyaka, A.M. (2004). *Administrative and legal status of the State Automobile Inspectorate of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine*. Candidate's thesis. Kharkiv [in Ukrainian].

30. Bezpalova, O.I., Gorbach D.O. (2017). The concept and structure of the administrative and legal status of the National Guard of Ukraine. *Forum prava*, 5, 31-38. Retrieved from: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2017 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2019